

OPENBAAR MINISTERIE

College van procureurs-generaal

Postbus 20305, 2500 EH Den Haag

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Prins Clauslaan 16
2595 AJ Den Haag
T +31 88 699 11 00
www.om.nl

Datum 14 juni 2022
Onderdeel WBOM/TJK
Ons kenmerk WBOM/18991

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden.

Onderwerp Verzoek tot consultatie inzake conceptwetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met aanpassingen in het beslag- en executierecht (Verzamelwet beslag- en executierecht)

Geachte (...),

Bij brief van 11 april 2022 hebt u namens de Minister voor Rechtsbescherming het College van procureurs-generaal gevraagd te adviseren over het conceptwetsvoorstel Verzamelwet beslag- en executierecht. Met dit wetsvoorstel worden een aantal wijzigingen voorgesteld in verband met het beslagrecht in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Na de gefaseerde inwerkingtreding van de Wet herziening beslag- en executierecht op 1 oktober 2020, 1 januari 2021 en 1 april 2021 is gebleken dat er in de praktijk behoefte bestaat aan een aantal aanpassingen.

Het College maakt graag van de gelegenheid gebruik om een door de inwerkingtreding van de genoemde wetswijziging ontstaan probleem onder uw aandacht te brengen dat verband houdt met de strafrechtspraktijk. Graag zag het College dat het nu voorliggende wetsvoorstel een oplossing biedt voor een in de strafrechtspraktijk gebleken probleem. Het College zal naast een schets van het probleem ook een paar suggesties doen voor mogelijke oplossingen.

Inschrijving (administratief) beslag op voertuigen in het kentekenregister

Met het nieuwe artikel 442 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ('Rv') is per 1 april 2021 mogelijk gemaakt dat een deurwaarder bij proces-verbaal beslag legt op een in het kentekenregister van de Rijksdienst voor het Wegverkeer ('RDW') geregistreerd voertuig (of een geregistreerde aanhangwagen), zonder dat hij

daadwerkelijk fysiek bij dat voertuig aanwezig hoeft te zijn. De deurwaarder is verplicht om het proces-verbaal van inbeslagneming op grond van artikel 442 lid 2 Rv onverwijld in te schrijven in het kentekenregister. Hij moet te zijner tijd de inschrijving ook weer beëindigen zodra het beslag is opgeheven of vervallen.¹

Gedurende de inschrijving van het beslag geldt op grond van artikel 20 lid 3 van het Kentekenreglement de zogenaamde 'tenaamstellingsblokkade': het is dan niet mogelijk het voertuig op naam van een ander te zetten. Deze bepaling schrijft dwingend voor dat de wijziging in de tenaamstelling in dat geval (door de RDW) wordt geweigerd.

In het geval dat uitsluitend civiele beslagen op het voertuig zijn gelegd zal doorgaans op enig moment een van de deurwaarders (in beginsel degene die als eerste executoriaal beslag heeft gelegd) overgaan tot executoriale verkoop. Als gevolg van die executoriale verkoop vervallen ook de beslagen van de andere beslagleggers, waardoor er daarna geen sprake meer is van een tenaamstellingsblokkade. De executerend deurwaarder kan dan op grond van artikel 37 lid 1 Kentekenreglement een "vervangende kentekencard en een vervangende tenaamstellingscode" aanvragen, waarmee het voertuig weer te naam gesteld kan worden (op naam van de executiekoper).

Strafvorderlijk beslag

De inschrijving van een civiel beslag op een voertuig verhindert niet dat het openbaar ministerie op ditzelfde voertuig strafvorderlijk beslag legt als bedoeld in artikel 94 en/of 94a van het Wetboek van Strafvordering ('Sv'). Als het openbaar ministerie conservatoir strafvorderlijk beslag legt op grond van artikel 94a Sv, kan dit in beginsel ook een administratief beslag ex artikel 442 Rv zijn als hiervoor beschreven. In verreweg de meeste gevallen neemt het openbaar ministerie voertuigen echter fysiek in beslag, waarbij de voertuigen standaard in bewaring worden genomen.

Domeinen Roerende Zaken ('DRZ') is in het Besluit inbeslaggenomen voorwerpen aangewezen als bewaarder voor (onder meer) voertuigen die door het openbaar ministerie in beslag zijn genomen. De hoofdregel is dat inbeslaggenomen voertuigen in opdracht van het openbaar ministerie door DRZ worden vervreemd. Ten behoeve van die vervreemding neemt DRZ een voertuig op in zijn bedrijfsvoorraad (op grond van artikel 27 Kentekenreglement).

¹ Overigens dient per 1 april 2021 ook een 'regulier' (niet administratief) civiel beslag te worden ingeschreven in het kentekenregister, op grond van artikel 440 lid 3 Rv.

In tegenstelling tot wat de RDW daarover kennelijk abusievelijk zelf concludeerde in zijn uitvoeringstoets ten behoeve van de wetwijziging is het opnemen van een voertuig in de bedrijfsvoorraad van DRZ wel degelijk ook mogelijk als er een administratief beslag op dat voertuig is ingeschreven.²

Civiel administratief beslag op een voertuig kan ook nog worden gelegd nadat het voertuig op de bedrijfsvoorraad van DRZ is gezet. De tenaamstelling in het kentekenregister is immers niet doorslaggevend voor de beantwoording van de vraag naar de eigendom van het voertuig.

Probleem voor de praktijk

Per begin mei 2022 had DRZ voor zover bekend 115 voertuigen in bewaring waarop tevens administratief beslag was gelegd, een deel daarvan 'staat vast' in de bedrijfsvoorraad.³ Op deze voertuigen rust een civiel beslag dat is ingeschreven in het kentekenregister. In sommige gevallen dateert het civiele beslag van voor de opname van het voertuig in de bedrijfsvoorraad, maar er zijn ook gevallen waarin het civiele beslag daarna is gelegd.

De tenaamstellingsblokkade die voortvloeit uit het civiele beslag op een voertuig heeft uiteraard tot gevolg dat de voertuigen niet vervreemd kunnen worden door DRZ, maar de voertuigen kunnen ook niet worden teruggegeven aan de beslagene.

Dat het vervreemden van een voertuig door DRZ wordt geblokkeerd door het civiele beslag spreekt voor zich. Maar de blokkade geldt ook voor het teruggeven van het voertuig aan de beslagene. Het overschrijven van een voertuig op de bedrijfsvoorraad van DRZ kan zonder meer uitgevoerd worden of er een beslag is ingeschreven of niet. Dit geldt helaas niet voor het ongedaan maken van het opnemen in de bedrijfsvoorraad. Dat laatste wordt gezien als een overdracht, die onmogelijk wordt gemaakt door de tenaamstellingsblokkade van het civiele beslag. De teruggave van het voertuig aan de beslagene kan (net als een vervreemding aan een derde partij) namelijk niet in het kentekenregister verwerkt worden, omdat dit een wijziging in de tenaamstelling vereist (te weten: van de bedrijfsvoorraad van DRZ op naam van de beslagene) die door de inschrijving van het beslag wordt geblokkeerd.

² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-886467.pdf>, p. 14 en 20.

³ Het werkelijke aantal ligt waarschijnlijk veel hoger, nu DRZ de registratie van een administratief beslag pas opmerkt als het voertuig in kwestie ter vervreemding op de bedrijfsvoorraad wordt gezet.

De tenaamstellingsblokkade als gevolg van de inschrijving van een civiel (administratief) beslag op een voertuig verhindert de verdere afwikkeling van het (fysieke) strafvorderlijke beslag.

Hiervoor werd al de situatie beschreven van samenlopende civiele beslagen, waarbij een executieverkoop (ook) leidt tot het vervallen van beslagen van derden en daarmee het vervallen van de tenaamstellingsblokkade.

Een vervreemding door DRZ (in opdracht van het openbaar ministerie) leidt echter niet tot het vervallen van eventueel civiel beslag, omdat er geen sprake is van executie of anderszins van beëindiging van het beslag. Het gaat dan om een beheerbeslissing die alleen tot gevolg heeft dat het voertuig wordt omgezet in geld, waarna het conservatoir beslag blijft rusten op de opbrengst ex artikel 117 lid 4 Sv. Ook voor een beslissing van het openbaar ministerie tot teruggave geldt uiteraard dat die aan het civiele beslag van een derde niet afdoet. De tenaamstellingsblokkade blijft dan dus gelden, en maakt vervreemding of teruggave onmogelijk: een voertuig is weliswaar juridisch overdraagbaar, maar DRZ blijft dan de kentekenaansprakelijkheid dragen.

Voorgestelde oplossingen

1. Mogelijkheid voor terugdraaien opname in bedrijfsvoorraad DRZ

Het opnemen door DRZ van een voertuig op de bedrijfsvoorraad is altijd mogelijk, ongeacht of er een (civiel) beslag is ingeschreven. Het College zou om die reden voor willen stellen dat het wettelijk mogelijk wordt om de opname in de bedrijfsvoorraad van DRZ ongedaan te maken en dat die ongedaanmaking ook altijd mogelijk is, ongeacht of er een (civiel) beslag ingeschreven is. Dit zou in elk geval de teruggave aan de beslagene mogelijk maken, zonder dat DRZ het risico van de kentekenaansprakelijkheid draagt én zonder dat de civiele beslagleggers de inschrijving van hun beslag moeten doorhalen.

2. Aanvulling op machtiging ex artikel 117 Sv

Daarnaast adviseert het College om te bezien of een andere oplossing zou kunnen worden gevonden in de bevoegdheid die het openbaar ministerie heeft op grond van artikel 117 Sv. Op grond van dit artikel kan het openbaar ministerie een machtiging verlenen voor onder meer de vervreemding van inbeslaggenomen voorwerpen.

Het gesignaleerde probleem zou immers ook worden opgelost met een zodanige aanpassing van de wettelijke regeling dat, als de vervreemding heeft plaatsgevonden na verkregen machtiging ex artikel 117 Sv:

- de tenaamstellingsblokkade van artikel 20 lid 3 Kentekenreglement eindigt;
- de civiele beslagen naar analogie van artikel 117 lid 4 Sv blijven rusten op de vervreemdingsopbrengst; en
- artikel 37 Kentekenreglement zo wordt aangepast dat de bewaarder een vervangende kentekencard en tenaamstellingscode kan vragen.

Hoogachtend,

M. Otte
procureur-generaal